
**FRA
NATURKRISE
TIL
VILDERE
OG
RIGERE NATUR**

**ENHEDSLISTENS PLAN FOR GENOPRETNING
AF NATUREN I DANMARK**

ENHEDSLISTEN

Forord.....	3
Enhedslistens plan for genopretning af naturen i Danmark	5
Plads, plads, plads! Mere og vildere natur i Danmark	7
1. Biodiversitets- og klimakrisen har fælles løsninger	9
2. Naturzoner	10
3. Vildere natur på statens arealer	13
4. Stop motorsavene og lad os få urørt skov	16
5. Nødhjælpsplan til havet.....	20
6. Slip vandløbene fri	25
7. Fremtidens landmænd giver plads til naturen.....	26
8. Kysternes frie natur skal sikres.....	28
9. Naturoplevelser til alle	29
10. Gør bylivet og grøftekanterne vildere	31
Økonomien	33

FORORD

Rundt omkring os forsvinder sommerfugle, bier, padder, frøer og fuglearter for altid. Vi er ved at ødelægge naturgrundlaget og udrydde levende arter med en hast, der er uden fortilfælde.

Dette er netop dokumenteret i en ny stor rapport¹² fra FN. Her konkluderer forskerne, at en hel million arter er i fare for at forsvinde inden for meget nær fremtid.

Vores liv kan formentlig fortsætte, selvom perlemorsommerfuglen, spidsmusen eller kirkeuglen forsvinder for evigt. Men for hver art, der svinder i antal eller forsvinder for evigt, efterlader vi en fattigere natur til vore efterkommere. Vi frarøver dem ikke bare nogle af nutidens enestående naturoplevelser. Vi byder dem også at skulle leve med usikkerheden af de konsekvenser, der følger af det smuldrende naturgrundlag.

I Danmark har vi stort set nyttiggjort hver eneste kvadratkilometer af vores land for at udnytte naturressourcerne maximalt. Hver eneste mark er dyrket til det yderste, hvert et stykke skov er drænet og trimmet til perfektion i forhold til at hive den maksimale mængde tømmer og flis ud. I dag er der stort set ikke et havareal der ikke gennemtrawles årligt. Og langt de fleste af vore vandløb er kunstigt rettet ud eller lagt i rør.

At vi i Danmark har været så ekstremt dygtige til at nyttiggøre hver en lille plet på landkortet, er den altoverskyggende grund til, at vi nu også har en massiv biodiversitetskrise. Løsningen på biodiversitetskrisen er at give noget af pladsen tilbage til naturen igen. Det er faktisk forholdsvis enkelt, når man sammenligner med, hvor komplekst det er at løse klimakrisen. Indsatserne for at redde biodiversiteten kan endda også have gavnlig effekt på klimaet - ved noget så enkelt, som at lade naturen være og give den plads.

Verden over protesterer børn og unge mod politikere, der undlader at tage klimaadvarslerne alvorligt, og en forældregeneration, der efterlader sig en planet i alvorlige problemer. Og vi kan se at klimaet - i takt med demonstrationerne rundt om på kloden - rykker højere op på den politiske dagsorden. Klimaopråbet fra verdens børn og unge virker altså. Og mon ikke vi snart vil se, at dette nye grønne ungdomsoprør også kommer til at omfatte svigtet af naturen i bredere forstand, når naturkrisens konsekvenser bliver mere italesat? Det tror vi.

Ligesom det er den unge generation, der efterlades med alle problemerne fra klimaforandringerne, så er det også denne generation, der for alvor vil mærke konsekvenserne af biodiversitetskrisen - og som frarøves muligheden for at opleve en fantastisk natur.

¹ <https://www.ipbes.net/news/Media-Release-Global-Assessment>

² Summary for Policy Makers:

https://www.ipbes.net/sites/default/files/downloads/spm_unedited_advance_for_posting_htn.pdf

ENHEDSLISTENS PLAN FOR GENOPRETNING AF NATUREN I DANMARK

Fra Enhedslisten skal der lyde en kæmpe opfordring til alle børn og unge derude: Lav noget larm for naturen og råb flere af politikerne op. Det er ikke kun klimaet, som flertallet af politikerne har svigtet på deres vagt. Når der bliver skabt mere lydhørhed på Christiansborg, er Enhedslisten klar med løsningsforslag.

I denne naturplan kan du læse Enhedslistens bud på, hvordan vi kan give den forarmede natur en helt afgørende hånd - og få skabt langt mere og vildere natur i Danmark.

God læselyst og lad os sammen kæmpe for naturen.

Øjvind Vilsholm, naturordfører for Enhedslisten

ENHEDSLISTENS PLAN FOR GENOPRETNING AF NATUREN I DANMARK

Enhedslisten vil frem mod 2030 afsætte ca. 3 mia. kr. om året til naturen. Planen indeholder - udover en overordnet plan for, hvor meget vildere natur vi skal have i Danmark - 10 indsatsområder hvor Enhedslisten giver konkrete bud på hvordan vi får skabt mere og vildere natur i Danmark:

- 1 Biodiversitetskrisen og klimakrisen har fælles løsninger**
- 2 Naturzoner**
- 3 Vildere natur på statens arealer – 35 naturnationalparker**
- 4 Urørt skov**
- 5 Nødhjælpsplan til havet**
- 6 Slip vandløbene fri**
- 7 Fremtidens landbrug giver plads til naturen**
- 8 Kysternes frie natur skal sikres**
- 9 Naturoplevelser til alle**
- 10 Gør bylivet og grøftekanterne vildere**

Naturplanen udgør kun en del af Enhedslistens samlede naturpolitik. Tiltagene, som beskrives i naturplanen, er en samling af forslag, som Enhedslisten tidligere har fremsat, suppleret med nye forslag. De fleste af forslagene handler om behovet for at give naturen mere plads - og give befolkningen bedre muligheder for at opleve naturen.

Naturplanen skal også ses som Enhedslistens bud på, hvordan vi fremadrettet vil bruge EU's landbrugsstøttemidler til at skabe mere natur, da en del af finansieringen kommer herfra. Enhedslisten mener, at EU's landbrugsstøtte bør afvikles som traditionel landbrugsstøtte. Indtil det sker, skal så meget som muligt af den direkte landbrugsstøtte gå til fælles goder som natur, miljø og klimafremmende tiltag i landbruget. Da EU's landbrugsstøtte står over for en større reform i 2021, mener Enhedslisten at det er oplagt at komme med bud på, hvordan vi kan bruge midlerne til at skabe mere natur³. Der er fortsat usikkerhed omkring udfaldet af den kommende landbrugsreform. Enhedslistens forslag er derfor baseret på de rammer, som vi antager vil være realistiske for den kommende reform af landbrugsstøtten - herunder nye muligheder for tildeling af midler til natur fra 2021. Hvis disse forudsætninger skulle vise sig ikke at holde i fuldt omfang, vil tiltagene i naturplanen skulle tilpasses de nye rammer eller implementeres over flere år.

³ Indsatserne i Enhedslistens naturplan er bl.a. finansieret med midler fra EU's landbrugsstøtte, herunder nye muligheder for tildeling af midler til natur via de såkaldte Ecoschemes fra 2021, som vil være indbygget i den nye landbrugsreform (læs mere herom i afsnittet "Finansiering, s. 37).

Naturkrisen finder også sted i andre dele af verden – og mange steder er situationen endda værre end i Danmark. Vi er i Enhedslisten opmærksomme på, at Danmark med et højt forbrug af ressourcer også har et medansvar for den globale biodiversitetskrise. Men denne plan er en konkret genopretningsplan for den danske natur, derfor har vi ikke her taget konkrete internationale tiltag med. Enhedslisten mener naturligvis også, at den internationale indsats i forhold til biodiversitet er meget vigtig – og vi har allerede foreslået internationale tiltag og afsat midler til dem i andet regi.^{4,5}

⁴ <https://enhedslisten.dk/danmark-som-internationalt-foregangsland> - forslag om at hæve udviklingsbistanden med 3,7 mia. kroner frem mod 2030 samt anvisning af finansiering hertil. Dele af disse midler er også tiltænkt at understøtte bæredygtig udvikling, herunder klimaprojekter hvor der kan indarbejdes positive synergieffekter i forhold til biodiversiteten.

⁵ <https://enhedslisten.dk/klimaplan> – fx tiltag der vil reducere den animalske produktion i Danmark markant, hvilket vil betyde en reduktion i den enorme belastning som soyaimporten fra Sydamerika medfører i de områder, hvor oprindelig skov fældes for at dyrke soya.

PLADS, PLADS, PLADS! MERE OG VILDERE NATUR I DANMARK

Plads, plads, plads! Det er de ord, biodiversitetsforskere verden over nævner igen og igen, som løsningen på den aktuelle biodiversitetskrise.

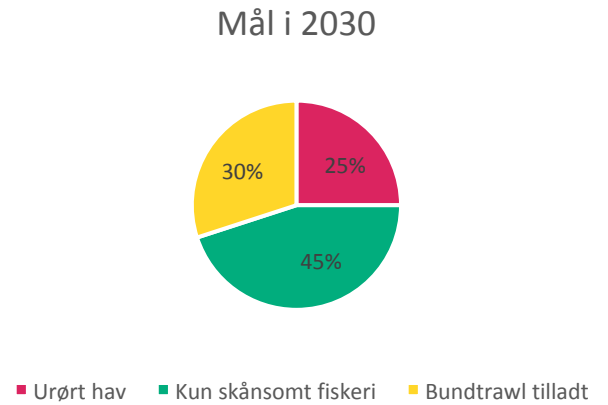
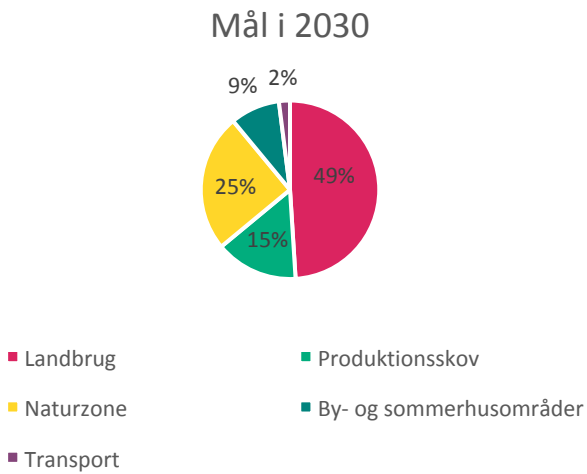
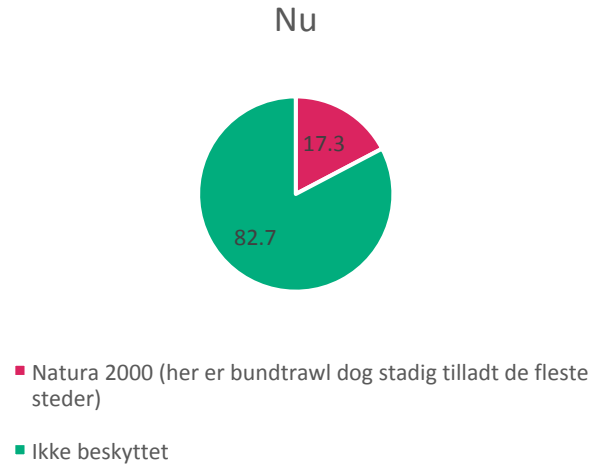
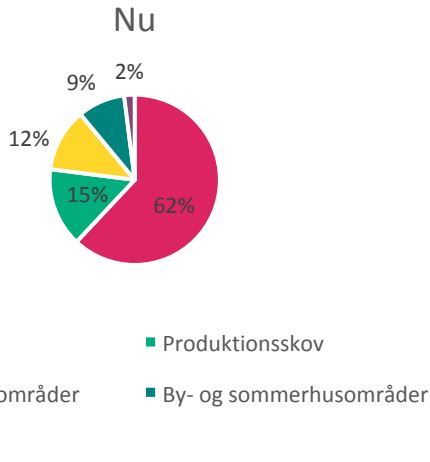
Danmark er bestemt ikke noget foregangsland, når det handler om at give plads til naturen. Danmark er den absolutte bundskraber i EU i forhold til hvor stort (eller rettere: hvor lille) et areal, der er udlagt som beskyttet natur. EU's gennemsnit er 18,14 %, men Danmark har kun udpeget 8,34 % af vores landareal. Og de 8,34 %, der er udpeget som Natura 2000-områder, er endda langt fra tilstrækkeligt beskyttet. Reelt er arealet med egentlig beskyttet natur i Danmark meget lavere, da mange af Natura 2000-områderne bliver uhensigtsmæssigt plejet set ud fra et naturperspektiv. Det samme gør sig gældende på hav-arealet. Nok er der udpeget 17,7% som Natura 2000-områder, men i langt de fleste områder må der fx fortsat bundtrawles. Beskyttelsen er således langt fra tilstrækkelig.

For at vende dette billede er det nødvendigt med en samlet plan for, hvor meget plads der skal gives til vild natur i Danmark. Erfaringen viser, at uden en samlet plan bliver indsætterne for tilfældige og ukoordinerede - og kan slet ikke matche den udfordring, vi står overfor. Med en samlet plan for, hvor meget natur vi skal have i Danmark, får vi et centralt politisk styringsredskab for naturindsætterne. Og så skal der være klare tidsfrister, så vi kan holde øje med, om vi når vores mål i tide. I Enhedslisten har vi følgende mål for udviklingen af naturarealer frem mod 2030 til lands og til havs:

Landarealet:

Havarealet:

1. BIODIVERSITETS- OG KLIMAKRISEN HAR FÆLLES LØSNINGER

Vi står overfor både en klimakrise og en biodiversitetskrise, og vi er nødt til at løse begge kriser. Ekstreme nedbørsmængder, der ender som oversvømmede kældre, og tørkeperioder, varmere og længere end nogensinde, der ødelægger landmandens høst. Klimakrisens voldsomhed er direkte og mærkbar for os mennesker og efterlader nemt biodiversitetskrisen i skyggen. At arterne forsvinder, mærker vi ikke fra den ene dag til den anden. Biodiversitetskrisen er derfor også blevet kaldt 'den stille dræber'.

I vores iver efter at løse klimaproblematikken skal vi samtidig være opmærksomme på, at vi ikke vælger løsninger, der kan skade biodiversiteten. Vi skal aktivt søge løsninger, der kan være med til at løse begge kriser - og måske endda også andre af de store problemstillinger, vi står med i dag. Det gælder fx sikring af rent drikkevand. Enhedslisten har i vores klimaplan et forslag om at tage over 300.000 hektar landbrugsjord ud af drift og lade dette areal overgå til natur. Det vil gavne både klimaet og naturen. Ifølge forskningen kan urørt skov være et godt middel til både at sikre biodiversitet og lagre CO₂ effektivt.⁶ Men der er stadig brug for flere fagligt velfunderede løsninger som denne, der kan danne baggrund for flere tiltag.

Etablering af Biodiversitetsråd

Vi har i dag et klimaråd. Men vi mangler et biodiversitetsråd, der lige som klimarådet skal fungere som et uafhængigt ekspertorgan. Biodiversitetsrådet skal kunne rådgive Folketinget, kommuner og erhvervslivet om, hvordan vi stopper tilbagegangen i naturen, og hvordan det kan ske på en omkostningseffektiv måde. Naturtiltag opfattes ofte i økonomisk perspektiv som rene udgifter. Der mangler fokus på hvilke positive afledte effekter, tiltagene har på samfundsøkonomien - herunder værdien af rent drikkevand og klimasikring.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil afsætte 30 mio. kr. til etablering og drift af et Biodiversitetsråd, der skal bidrage med solide, faglige anbefalinger, der hviler på uafhængige analyser med udgangspunkt i de overordnede internationale målsætninger om biodiversitet. Biodiversitetsrådet skal desuden have fokus på at anvisne incitamentsstruktur og finansieringsmodeller for biodiversitetstiltagene.

→ Enhedslisten vil afsætte 20 mio. kr. til tværfagligt samarbejde mellem Biodiversitetsrådet og Klimarådet, der skal resultere i solide, faglige anbefalinger til indsatser, hvor der er synergi mellem biodiversitets- og klimatiltagene.

⁶ <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danish-forests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>

2. NATURZONER

Ingen arealer i Danmark har i dag reelt til formål at give naturen plads. I den danske planlov opererer man med landzoner, byzoner og sommerhuszoner. I byzoner og sommerhuszoner er målet byudvikling og bebyggelse. I landzoner er målet udvikling af produktive landbrug og skove. Og til havs er der fiskeri tilladt på stort set hele havarealet. Udgangspunktet for vores arealer i Danmark er næsten alle steder menneskelig udnyttelse af naturen. Denne struktur vil altid efterlade naturen som halehæng til fiskeri, landbrug og tømmerproduktion. Det er en af de primære årsager til, at naturen i Danmark i dag er i frit fald.

Enhedslisten vil - som vi foreslog i Folketinget i 2015⁷ - gøre op med dette altdominerende nyttesyn på naturen og indføre en tredje zone i planloven: naturzonen. Naturzonen skal have det primære formål at bevare natur og biodiversitet. På den måde sikrer vi, at der bliver udpeget tilstrækkeligt store og sammenhængende arealer som naturzoner. Og det skal selvfølgelig være de arealer, der i dag huser sårbar eller truet biodiversitet. Mennesker skal stadig kunne komme i naturzonerne, men det skal være som gæster - ikke som forvaltere eller producenter. For hovedformålet med naturzonerne er at lade naturen passe sig selv, så den kan blive vildere, selvbærende og mangfoldig.

Til lands vil naturzonerne fx være de steder, hvor skove udlægges til urørt skov (se afsnit 4). Men også lysåbne naturområder og landbrugsarealer, der får lov til at udvikle sig til natur, kan udpeges til naturzone. Også til havs skal der udpeges naturzoner i form af urørte havområder, hvor enhver form for fiskeri og råstofudvinding udelades (se afsnit 5).

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil indføre begrebet naturzoner i planloven samt en målsætning om at **mindst 25 procent af det danske landareal og mindst 25 procent af de danske havområder skal være naturzone.**

→ Enhedslisten vil bl.a. indføre naturzoner ved at etablere 35 naturnationalparker på primært statslige naturarealer. Det skal ske inden 2030 i områder, hvor der allerede er et højt naturpotentiale (se forslag 3).

→ Enhedslisten vil sideløbende indføre naturzone på yderligere statslige naturarealer og private arealer, som skal bidrage til at nå målsætningen for udbredelsen af naturzonen. Udlægning til naturzone skal så vidt muligt ske på baggrund af en fagligt baseret udpegning af de områder, hvor der allerede i dag er et højt naturpotentiale. Enhedslisten mener, at det er **vigtigt at udvikle en model, der sikrer at udlægningen af landbrugsjord til natur bliver mest hensigtsmæssig i forhold til at få skabt mest mulig plads til naturen** - og at det sker i områder, hvor der er et naturpotentiale.

⁷ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20151/beslutningsforslag/b42/20151_b42_som_fremSAT.pdf

→ Enhedslisten mener generelt, at EU's direkte landbrugsstøtte skal afvikles. Men indtil dette er sket, skal midlerne i langt højere grad gå til naturtiltag på landbrugsbedrifterne, herunder udtagning af landbrugsjord til natur, og således gives til de landbrug, som rent faktisk leverer på de store natur- og klimaudfordringer som vi står overfor. Enhedslisten mener derfor, at **det skal være et krav for at modtage landbrugsstøtte, at man har eller udlægger områder til natur.**

→ **Enhedslisten vil afsætte en pulje på 2,4 mia. kr. årligt i 10 år** til at omlægge landbrugs- og naturarealer til naturzone for at bidrage henimod realiseringen af målet om udbredelsen af naturzonen. Midlerne skal gå til betaling af jordejere eller opkøb enten via en statslig jordbrugerfond⁸ - eller som led i en jordreform, der skal udgøre et tilstrækkeligt godt incitament til, at der udlægges nok areal til naturzone. Det skal løbende evalueres, hvordan udviklingen går frem mod målet. Efter 2030 bør man afsætte yderligere midler til omlægning til naturzone, hvis målet ikke er nået.

→ Dette tiltag suppleres både af **tiltag om urørt hav (se afsnit 5) og tiltag om urørt skov (se afsnit 4)** som også vil bidrage til målet om, at 25 procent af det danske landareal og mindst 25 procent af de danske havområder overgår til naturzone.

→ I Enhedslistens klimaplan⁹ udtages frem mod 2030 over 300.000 hektar landbrugsjord til natur, som også kan indgå som naturzone.

Der skal udvikles en kompensationsmodel, der kan sikre at udtagningen af landbrugsjord til naturzone sker mest hensigtsmæssigt. Fx kan landmanden gives en højere kompensation for at udlægge arealer til natur, hvis den udvalgte jord ligger i et område, som er udpeget som naturzone - fx hvis det ligger op til eksisterende naturområder. Niveaulet for kompensation kan variere alt efter hvilken landbrugsjord der er tale om. Nogle af midlerne til naturzoner kan også bruges som auktionsmidler til naturzonearealer, på følgende måde:

Staten kan udbyde midler til et bestemt antal hektar til naturzone. Herefter kan landmænd byde ind med områder, som de kan modtage kompensation for at udlægge. Herefter kan staten så vælge mellem de bud der er kommet ind og på den måde udvælge de områder, der giver bedst mening ud fra et naturmæssigt og økonomisk perspektiv.

⁸ Se evt. Enhedslistens forslag om en statslig jordbrugerfond:
https://www.ft.dk/ripdf/samling/20161/beslutningsforslag/b59/20161_b59_som_fremsat.pdf

⁹ Enhedslistens klimaplan – 'Fremtidens landbrug': <https://enhedslisten.dk/wp-content/uploads/2019/02/Omlægning-af-landbrugsarealer.pdf>

Udpegning af de 25% af det danske landareal, som Enhedslisten foreslår skal være naturzone, fordeler sig således på eksisterende områder, som er en blanding af eksisterende natur, landbrugsjord og skov¹⁰:

- Lidt under 13% af Danmarks areal, som i dag er landbrug udlægges til natur, og området får lov at springe i krat eller anden natur. **Dvs. ca. 558.000 hektar landbrugsjord skal udpeges til naturzone.** Heraf har vi allerede i Enhedslistens klimaplan udlagt 308.000 hektar til natur, som skal bidrage hertil.
- Ca. 7% af Danmarks areal, der i dag er lysåben §3-natur, forbliver lysåben natur. Dvs. ca. 300.000 hektar lysåben §3 natur til naturzone. Derudover udlægges ca. 2% af Danmarks areal, som i dag er §3-natur (næringsrige områder), til områder som får lov at springe i krat eller skov. Dvs. ca. 86.000 hektar. Staten ejer ca. 90.000 hektar lysåbne arealer, som vil kunne bidrage hertil. **Dvs. at i alt ca. 386.000 hektar af Danmarks areal, der i dag er §3 natur, udlægges til naturzone.**
- Lidt over 2% af Danmarks areal, som i dag er stats- eller kommunalskov, udlægges til urørt skov. Svarende til, at ca. 95.000 hektar offentligt ejet skov udlægges til urørt skov og udpeges som naturzone.
- Ca. 1% af Danmarks areal, der i dag er privatskov, udlægges til urørt skov. **Dvs. ca. 61.000 hektar privatejet skov udlægges som urørt skov og udpeges som naturzone.**

I Enhedslisten klimaplan (hvor der også udtages landbrugsjord) er der afsat midler til omskoling og efteruddannelse, hvis der er nogen, som skal finde et andet erhverv som følge af omlægningen fra landbrug til natur. Disse midler vil også kunne bruges til omskoling ved eventuelle tab af arbejdspladser i forbindelse med udpegning af områder med naturzoner.

¹⁰ De procentvise angivelser er cirka-angivelser.

3. VILDERE NATUR PÅ STATENS AREALER

35 *naturnationalparker*

I Danmark har vi i dag 5 nationalparker. Men de nuværende nationalparker er ikke alle placeret og udformet mest hensigtsmæssigt set ud fra et naturperspektiv. De giver slet ikke tilstrækkelig beskyttelse af vores natur. I flere af nationalparkerne indgår både store områder med intensivt drevet landbrug, butikcentre, hele byer og sommerhusområder. Der kan ikke kræves nogen yderligere beskyttelse af naturen i nationalparkerne end i andre områder i Danmark. Nogle af nationalparkerne kan derfor bedre betegnes som turistparker.

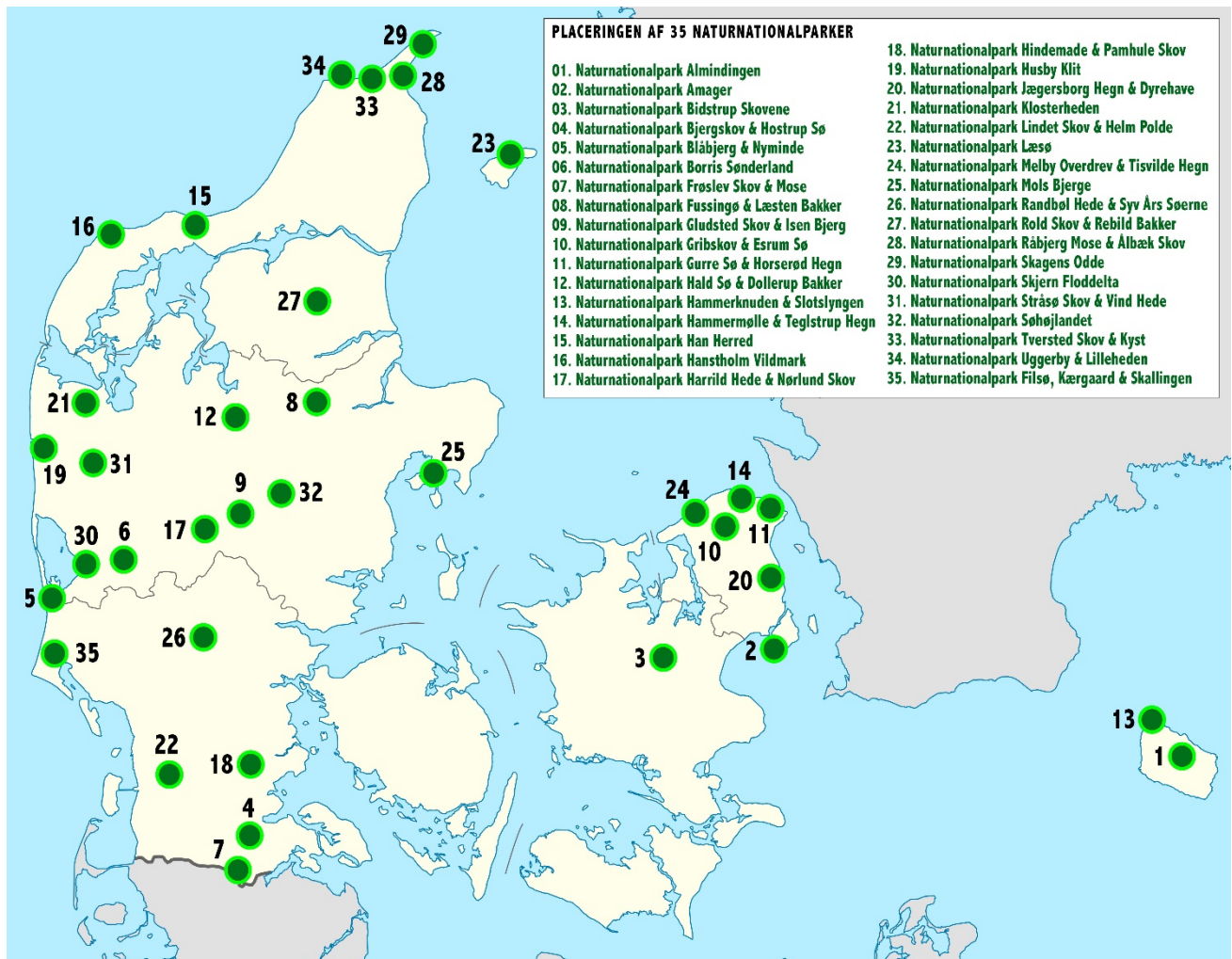
I Enhedslisten mener vi, at vi skal løfte barren og gentænke nationalparkbegrebet, så vi for alvor kan få det tilbage på natursporet: Vi vil etablere *naturnationalparker*¹¹. I *naturnationalparkerne* skal det handle om at sætte naturen først. Vi skal skabe mere plads til naturtypernes foranderlighed og samspil. Vi skal give plads til flere vilde planteædere, og vi skal sikre bedre vilkår for truede arter. *Naturnationalparker* skal tage udgangspunkt i et eller flere større eksisterende sammenhængende naturarealer, og de skal (i modsætning til de nuværende nationalparker i Danmark) leve op til de internationale krav for nationalparker¹². Her vil vi kunne genudsætte fx vildheste, elge eller bisoner og genetablere betingelserne for en selv bærende natur og en vildere natur. *Naturnationalparkerne* skal primært placeres med udgangspunkt i offentligt ejede arealer, hvor der allerede er et stort naturpotentiale. Derfor vil der være mindst mulig konflikt med lodsejere, og det vil betyde, at *naturnationalparkerne* kan etableres relativt hurtigt. I nogle tilfælde vil der kunne skabes mere sammenhængende arealer ved at staten – såfremt lodsejere er interesseret – opkøber private arealer, som så kan indgå i *naturnationalparkerne*.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil frem mod 2030 etablere 35 *naturnationalparker* med et samlet areal på minimum 100.000 hektar i alt, beliggende primært på offentlige arealer, hvor der allerede er et stort naturpotentiale. Enhedslisten vil frem mod 2030 afsætte 600 mio. kr. til at etableringen af *naturnationalparkerne*. Dertil kommer samlet 50 mio. kr. om året frem mod 2030 i løbende udgifter. Øvrige udgifter skal finansieres inden for Naturstyrelsens eksisterende budget. Se placeringen af *naturnationalparkerne* på kortet nedenfor.

¹¹ *Naturnationalparker* er et begreb som idéhistoriker, debattør og forfatter Rune Engelbreth Larsen har lanceret i bogen 'Vildere Vidder' fra 2017, hvor han har identificeret 35 områder i Danmark - primært beliggende på offentlige arealer - som vil egne sig til *naturnationalparker*. Enhedslistens forslag til 35 områder, der skal udpeges til *naturnationalparker*, er sammenfaldende med Rune Engelbreth Larsens forslag.

¹² Dvs. IUCN's kategori II-kriterier for nationalparker.

Paradigmeskift i statens forvaltning af naturarealer

Der har gennem de seneste år været en række sager, hvor naturpleje på de statslige arealer har vist sig at være mere til skade end gavn for naturen. Der overgræsses, drænes, krattrykkes eller brakpudses på strengt beskyttede arealer. Og i de skove, der snart skal overgå til at være urørte, fældes man de gamle træer. Naturstyrelsen har i en række sager vist, at nyttetænkningen kommer før naturen.

Enhedslisten mener, at staten i stedet må gå forrest i kampen for naturen. At værdifuld natur, som vi ejer i fællesskab, ikke skal ødelægges blot for at opnå landbrugsstøtte. Der skal ske et skifte, som må bæres frem af en helhjertet politisk kursændring i Naturstyrelsen. Og det skal sikres ved at statens naturarealer (som har natur som formål) altid drives - også dem der forpagtes ud - med sigte på at skabe de bedste betingelser for naturen.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten mener, at der er et akut behov for et **paradigmeskifte i Naturstyrelsen** - et skifte fra nyttetænkning, profit og fokus på at indhente EU-tilskud til et oprigtigt ønske om vildere natur, biodiversitet og ægte naturoplevelser. Paradigmeskiftet skal ske via en **ændring af styrelsens retningslinjer for drift af arealer**, således at naturen sættes først, og derpå følges op med tilsvarende krav ved udbud af drift af arealer. Og eventuelt også med omskoling af medarbejdere, der varetager drift. For at sikre naturhensynet, bør driftens generelle retningslinjer udarbejdes i samarbejde med biodiversitetsforskere.

→ Enhedslisten mener, at det skal **lovfæstes at drift af statens naturarealer skal ske med fokus på at gavne biodiversiteten** og med udgangspunkt i forskernes anbefalinger til bevarelse af biodiversitet i de forskellige naturtyper.

→ Enhedslisten mener, at der bør ske en forskningsbaseret gennemgang af offentlige støtteordninger til natur. Dette skal ske for at sikre, at støttemidlerne gives til tiltag, der reelt har positiv virkning på naturen.

4. STOP MOTORSAVENE OG LAD OS FÅ URØRT SKOV

Der er brug for en særlig indsats i vore skove, hvis vi skal bremse tilbagegangen af biodiversiteten i Danmark. Et flertal af landets mere end 30.000 dyre- og plantearter er nemlig fra naturens hånd tilpasset skoven som levested, og mange truede arter findes kun i skoven.

Når vi samtidig har et skovareal, der i stor udstrækning kun består af tømmer-skove med ensidig fokus på produktion af tømmer, flis og brænde, er det et kæmpe problem for mange af skovarterne. Skovene er alt for ensartede, og der er langt færre forskellige levesteder end i de oprindelige skove. Det truer vores skovarter. Ca. 65 procent af samtlige rødlistede arter – altså de arter der er truede – er knyttet til vores skove og 36 procent af alle de rødlistede arter i Danmark findes kun i skov. Men naturen kender ikke til skovgærdet og mange truede arter er også knyttet til blandingen mellem skov og lysninger – og træer i det åbne land.

En meget stor andel af vores truede biodiversitet er altså helt og aldeles afhængig af skovenes og de omkringliggende arealers tilstand. Forskere siger enstemmigt, at arterne har brug for skove med gamle træer, masser af døde stammer og grene, blomsterrige lysninger, naturlige moser og vandhuller. Den seneste NOVANA rapport viser, at der er flere af de danske skovnaturtyper, der er i forværring, og at ingen skovnaturtyper viser fremgang. I 2017 skrev EU-kommissionen direkte, at "det er alarmerende, at alle vurderinger af levesteder i skove er ugunstig-ringe" og at "Danmark er et af de EU-lande, der har flest levestedsvurderinger med ugunstig status"¹³.

Det står altså hævet over enhver tvivl, at der skal ske noget ekstraordinært for skovenes natur, hvis vi skal imødegå den negative udvikling for biodiversiteten. Hvis vi skal vende naturens tilbagegang, skal vi opgive en stor del af tømmermarkerne og sikre naturen mere plads.

Motorsavene skal stoppes i store dele af vores skove. Vi skal have stoppet den kraftigt stigende flisproduktion, der i uhørt stort omfang gør, at skovbunden efterlades uden dødt ved. Vi skal have den naturlige vanddynamik tilbage i skovene og rewilde vores skove, dvs. give plads til de store græssere som fx bisoner og vildheste. Alt sammen tiltag, der er vigtige for at sikre skovarterne – og som i øvrigt også skaber nogle spændende og oplevelsesrige skove. Skove, som vi mennesker har lyst til at være i, og som kan give os fantastiske naturoplevelser.

Forskerne er enige om, at urørt skov er det mest effektive virkemiddel, når det gælder beskyttelsen af biodiversiteten i skovene. Urørt skov er i øvrigt det mest omkostningseffektive virkemiddel til at beskytte mest muligt truet og sårbar biodiversitet i Danmark.

I dag dækker arealet med urørt statsskov i Danmark kun 9.100 hektar samt et mindre areal med privat urørt skov. Det betyder, at vi i dag samlet har ca. 12.000 hektar urørt skov i Danmark. Det svarer til, at

¹³ http://ec.europa.eu/environment/eir/pdf/report_dk_da.pdf

blot 1,9 procent af Danmarks i alt 625.000 hektar skov er fri for motorsave og anden skovdrift. Regeringen vil med sin Naturpakke fra 2016 øge dette areal til samlet 18.400 hektar urørt skov i 2025 - og til i alt ca. 22.000 hektar i 2065. Når indfasningen er færdig, vil blot cirka 3,5 procent af det nuværende danske skovareal være fritaget for skovdrift og dermed 'givet tilbage' til skovnaturen.

En række forskere udgav i 2016 en rapport ('Bevarelse af biodiversiteten i de danske skove'¹⁴), som konkluderede, at der som MINIMUM er behov for at udlægge 75.000 hektar skov til urørt skov for at sikre biodiversiteten i de danske skove på langt sigt. Det svarer dog kun til 13 procent af det danske skovareal og 1,7 procent af Danmarks landareal.

Forskernes anbefalinger er minimumsanbefalinger og det betyder, at selv hvis man gennemfører den anbefalede indsats, så vil alle Danmarks måske 20.000 skovlevende arter samlet set kun have ganske få procent tilbage af deres oprindelige levesteder i Danmark.

Skal vi reelt sikre biodiversiteten i skovene, bliver vi nødt til at gå længere end forskernes minimums-anbefaling. Vi må have større sikkerhed for, at skovarterne bevares på langt sigt, så vi retter os efter en af biologiens naturlove: Jo større areal, jo flere arter.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten vil udlægge i alt 25 procent af det eksisterende skovareal til urørt skov** (fordelt på statsejet, kommunal og privat skov - se nedenfor), hvilket svarer til i alt ca. **156.000 hektar**.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten vil udlægge 80.000 hektar af det statslige skovareal (som i alt er 125.000 hektar¹⁵) til urørt skov inden 2030.** Enhedslisten vil afsætte 160 mio. kr. til omlægningen. Efter 2030 skal det vurderes om målet er nået - og hvis ikke, skal yderligere midler afsættes hertil.

→ **Enhedslisten vil udlægge 15.000 hektar af det kommunale og andet offentlige skovareal (som i alt er 25.000 hektar¹⁶) til urørt skov inden 2030.** Enhedslisten vil afsætte 30 mio. til omlægningen. Efter 2030 skal det vurderes om målet er nået - og hvis ikke, skal yderligere midler afsættes hertil.

→ *De områder, der skal lægges urørt, skal prioriteres og udvælges i samarbejde med universiteternes biodiversitetsforskere. De skal sikre, at de skove, der indeholder vigtig og truet biodiversitet, lægges urørt.*

→ *De statslige skovområder, der lægges urørt, skal sikres gennem lovgivning, eller ved tinglysning, så de vedbliver at være urørte.*

¹⁴ <https://macroecology.ku.dk/other-publications/biodiversity-danish-forests/CMEC-skovrapport-2016-v2.pdf>

¹⁵ <https://www.skovforeningen.dk/wp-content/uploads/2019/02/Skove-og-Plantager-2017.pdf> (s. 81)

¹⁶ <https://www.skovforeningen.dk/wp-content/uploads/2019/02/Skove-og-Plantager-2017.pdf> (s. 81)

De områder Enhedslisten ønsker udlagt til urørt skov indgår i de arealer der underlægges naturzone-begrebet. De vil bidrage til, at vi når målet om at naturzonen skal dække mindst 25 procent af det danske landareal.

Det vil Enhedslisten:

→ **Øjeblikkeligt stop for fældning af gamle hjemmehørende træer over 125 år i de danske statsskove og i de kommunale skove.**

→ **Staten og kommunerne skal udarbejde strategier for at udpege og bevare store, gamle og særlige træer på deres arealer, og starte et landsdækkende indsatsprogram for beskyttelsesværdige træer.**

Enhedslisten mener, at det er hensigtsmæssigt at udlægge de skovområder, der - ud fra et biodiversitets perspektiv - er bedst egnede til urørt skov. Det vil sige, at man først og fremmest udlægger urørt skov der hvor de truede arter er nu og her. Det tager nemlig meget længere tid at få en effekt, hvis man vælger områder, hvor de truede arter ikke er. Så bliver man nemlig nødt til at vente på, at arterne indvandrer til de nye områder. Derfor er det ikke den bedste løsning for naturen at sætse ensidigt på udlægning af de statslige arealer til urørt natur. Der er nemlig rigtig meget statsskov, hvor der er en utrolig ringe biodiversitet. Til gengæld er der mange private og kommunale skove, som rummer meget stor og vigtig biodiversitet.

Forskerne anbefaler, at der som minimum udlægges 55.000 hektar af de private skove (som i alt udgør 462.000 hektar) som urørt skov.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten vil udlægge i alt 61.000 hektar privat skov til urørt skov (svarende til 13 % af det private skovareal). Omlægningen vil primært ske via en fordelagtig omlægningsstøtte med krav om tinglysning, således at arealet fremover skal være urørt skov.**

→ **Enhedslisten vil afsætte 2,22 mia. kr. frem mod 2030 til omlægningsstøtte (eller evt. opkøb) af privat skov med henblik på udlægning til urørt skov. Efter 2030 skal det vurderes om målet er nået og hvis ikke skal yderligere midler afsættes hertil. Enhedslisten foreslår, at omlægning af privat skov til urørt skov bl.a. foregår ved, at midlerne der afsættes hertil bruges som auktionsmidler, forstået på følgende måde:**

Staten kan udbyde midler til et bestemt antal hektar til urørt skov og så kan skovejere byde ind med områder, som de ønsker at modtage kompensation for at udlægge. Herefter kan staten så vælge mellem de bud der er kommet ind, og på den måde udvælge de områder, der giver mest mening ud fra et naturmæssigt og økonomisk perspektiv. Eventuelle ubrugte midler fra puljen der afsættes til naturzoner (tiltag 2) kan evt. bruges som supplerende finansiering.

→ **Regler og administrative barrierer i fx Skovloven, Dyreværnsloven og Naturbeskyttelsesloven skal gennemgås og justeres, så private skovejere, der ønsker at gennemføre indsatser for biodiversitet, får mulighed for det, uden store administrative byrder.**

→ Der etableres desuden en **støtteordning på 300 mio. kr. for omlægning af privatskove til FSC**, så vi sikrer bæredygtig træproduktion, der tager hensyn til miljø, mennesker og natur.

I Enhedslisten er vi optaget af, at vores indsats for naturen hænger sammen med den øvrige bæredygtighedsdagsorden – selvfølgelig uden at det sker på bekostning af naturen. Og heldigvis er der indsatser, der både trækker i positiv retning for biodiversitet og klima. Ny forskning understreger, at urørt skov også kan være et effektivt klimatiltag, da urørt skov og arealer, der får lov at springe i skov, er bedre til at binde CO2 end produktionsskove.

Men udfordringen er kompleks, da fx træ i byggeri er bedre rent klimamæssigt end beton. Enhedslisten støtter derfor, at andelen af træ i dansk byggeri skal stige og Enhedslisten ønsker desuden, at Danmark på sigt skal være mere selvforsynende med gavntre til produktion og byggeri end i dag. Det kan indebære, at vi må producere en højere andel gavntre end i dag, i stedet for at producere store mængder juletræer til eksport. Danmark eksporterer pt. omkring 9 mio. juletræer om året, så det vil indebære at flere landbrugsområder skal udlægges til skov.

I Enhedslisten vil vi bevare vores biodiversitet samtidig med, at vi understøtter en ambitiøs omstilling til et klimavenligt samfund. Ønskerne om mere urørt skov, mere træ i byggeriet og det, at Danmark på sigt skal være mere selvforsynende med tømmer, behøver ikke at være modstridende. I Enhedslistens klimaplan udlægger vi således 100.000 hektar til skovrejsning, som skal bidrage til at fylde noget af det tab af tømmer der vil komme, når vi udlægger produktionsskove til urørt skov.

Samspillet mellem at få mere biodiversitet og sikre et klimavenligt samfund er et område, hvor der er brug for flere forskningsbaserede tiltag. Vi ønsker derfor også, at et nyt Biodiversitetsråd i samarbejde med Klimarådet skal komme med anbefalinger til, hvordan udfordringerne løses samtidig.

5. NØDHJÆLPSPLAN TIL HAVET

Naturen under havets overflade er blevet glemt i alt for mange år. Det meste af Danmarks havbund forstyrres af bundtrawlere mindst en gang om året. Fiskebestande overfiskes i sådan et omfang, at Danmark ligger i top med hensyn til overfiskeri EU. Regeringen har med landbrugspakken givet landbruget lov til at hælde mere gylle på markerne. Gylle, der selvfølgelig ender i vores havnatur og stjæler lys fra ålegræsenge og skaber iltsvind. Og mange steder smadres vores havnatur af hårdhændet råstofindvinding og forurenende havbrug. Resultatet er, at vi i dag har en havnatur i ufatteligt ringe tilstand. Fiskebestande er flere steder på randen af kollaps, og ikke et eneste dansk havområde vil kunne leve op til EU's mål om god miljøtilstand i 2020.

Regeringen har med Havstrategi 2 med al tydelighed vist, at de ikke har reelle ambitioner om at gøre noget ved situationen og reelt forbedre vores havnatur. I strategien gøres det fx klart, at det ikke må have konsekvenser for erhvervslivet at passe på havnaturen. Hvis det er udgangspunktet, er det jo krystalklart, at der med regeringens politik ikke vil ske forbedringer for vores marine økosystemer.

Enhedslisten mener, at grænsen for udpiningen af vores natur i havet for længst er nået. Hvis vi skal nå at rette op på skaderne, er vi nødt til at prioritere havmiljøet først. Erhvervslivet må omstille sig den nye dagsorden. For at sætte gang i omstillingen mener Enhedslisten, at vi må sende en nødhjælpsplan til havet bestående af en række tiltag, der radikalt gør op med vores skadelige brug af havets ressourcer.

Naturzone på havet - 25% af vores havområder skal senest i 2030 udlægges som urørt hav.

I stort set intet havområde har naturen førsteprioritet. Enhedslisten vil derfor indføre naturzoner på havet. Disse områder, som også kan betegnes som *urørt hav*, skal havnaturen have lov til at være natur. Fuldstændig på naturens præmisser. Her skal havnaturen have lov til at udvikle sig frit. I disse områder må der ikke fiskes - hverken kommercielt eller som fritidsfisker - og der må heller ikke ske nogen form for råstofindvinding.

Men vi skal selvfølgelig have lov til at komme og opleve områderne. Lader vi nogle af vores havområder være urørte og giver naturen plads og lader den være, så vil naturen kvittere med det samme. Fiskene, bunddyrene og bundplanterne vil komme tilbage. Områderne skal udpeges ud fra, hvor der i forvejen er høj biodiversitet og hvor de sjældne arter er. Og de skal være så store, at økosystemet kan genopbygges i hele sin kompleksitet. Med de urørte havområder sikrer vi også, at vi for første gang i Danmark kan få etableret videnskabelige referenceområder, hvor forskere fremover kan følge, hvordan den danske havnatur udvikler sig under naturlige forhold. Urørte havområder kan have overlap i placering med de nuværende Natura2000-områder. Udpegningen skal ske i dialog med det skånsomme kystfiskeri, i forhold til at bevare eksisterende kystfiskersamfund. En sidegevinst med urørt hav vil i øvrigt være, at områderne vil bidrage positivt til fiskeriet udenfor områderne. Det vil være børnehaver for de fisk, som fiskeriet skal leve af i fremtiden.

Skånsomt fiskeri skal være mainstream – bundtrawl skal begrænses til udvalgte zoner

Ligesom landbruget helt skal omstilles til en økologisk bæredygtig produktion, skal fiskeriet også på sigt omstilles helt til skånsomt fiskeri. Alt for længe har stærkt ødelæggende fiskemetoder fået lov til at dominere fiskeriet fuldstændigt. Enhedslisten mener, at vi på sigt helt skal afskaffe fiskeri med bundsløbende redskaber, da det er dybt skadeligt for havnaturen. Undersøgelser viser endda, at der er god samfundsøkonomi og arbejdspladser i at omstille fiskeriet til skånsomt fiskeri¹⁷

Indtil fiskeriet har fået omstillet sig, skal bundsløbende redskaber kun være tilladt i udvalgte zoner bestående af en begrænset del af det danske havareal. Frem mod 2030 mener Enhedslisten, at vi skal sikre omstilling til mere skånsomt fiskeri ved at begrænse arealet, hvor der bruges bundsløbende redskaber til 30% af havarealet. Områderne, hvor konventionelt fiskeri fortsat skal være tilladt, skal udpeges i samarbejde med fiskeriet som led i den fysiske planlægning af havområderne, hvor det vil være muligt at reservere nogle produktive fiskepladser til trawlfiskeriet. I de resterende områder af havarealet (undtagen områder med urørt hav) vil der kun kunne fiskes med skånsomme redskaber. Dette gælder fx i de indre danske farvande.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten vil frem mod 2030 udlægge 25% af vores havområder til urørt hav/naturzone**, hvor havnaturen skal have lov til at udvikle sig på naturens præmisser.

→ Enhedslisten foreslår, at der nedsættes en uvildig arbejdsgruppe bestående af forskere og NGO'er, der skal identificere de bedst egnede lokaliteter til urørt hav. Områder med urørt hav skal ske der, hvor biodiversiteten i forvejen er højest – med et blik for at kystfiskersamfund kan bevares. **Enhedslisten vil afsætte 50 mio. kr. til forskning i områderne**, herunder etablering af en baseline for områderne med urørt hav og et målrettet, langsigtet overvågningsprogram for områderne.

→ **Enhedslisten vil sikre omstillingen af fiskeriet ved at afsætte 250 mio. kr. til delvis kompensation til de fiskere, der kommer i særlig økonomisk klemme, og til omlægningsstøtte til skånsomt fiskeri til fiskere, der i dag fisker med bundtrawl i områderne, så de kan fortsætte med skånsomt fiskeri uden for de urørte havområder.** Midlerne kan desuden bruges til oplysningskampagner for at få nye unge fiskere ind i det skånsomme kystfiskeri.

→ Enhedslisten vil omstille fiskeriet i de danske farvande til et bæredygtigt fiskeri og vil således **frem mod 2030 begrænse fiskeriet med bundsløbende redskaber til at foregå på 30% af det danske havareal.**

¹⁷ <http://skaansomtkystfiskeri.dk/wp-content/uploads/2019/04/Rapport-Kystfiskeriet-skal-fremtidssikres.pdf>

¹⁸ https://static-curis.ku.dk/portal/files/46895397/IFRO_Udredning_2013_1.pdf

Ny Havnaturstyrelse skal samle forvaltningen på havet med naturen som udgangspunkt

Vi ser gang på gang, at der tildeles fiskekvoter, der ligger langt over de videnskabelige anbefalinger i forhold til, hvad der vil være bæredygtigt niveau. Forvaltningen af vores havområder sker i dag primært ud fra hensyn til fiskerierhvervet og andre erhvervsinteresser. Vi må have et paradigmeskifte i måden, vi anskuer havets natur på og udnyttelsen af vores hav på langt sigt.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil **sikre et paradigmeskifte i forvaltningen af havets ressourcer ved etablering af en Havnaturstyrelse**, hvor forvaltningen af alle miljø- og naturforpligtelser på havet, råstofindvinding, planlægning af vedvarende energi til havs og anden fysisk planlægning og fiskeriforvaltning samles. Udgangspunktet for Havnaturstyrelsen skal være at bevare og genopbygge levedygtige fiskebestande og sikre eller genoprette deres og andre havdyr og planter levesteder.

Genoprettelsesplan for alle havnaturtyperne

Vi skal have genskabt vores fantastiske og rige havnatur. Vi skal udarbejde og igangsætte ambitiøse handlingsplaner for havnaturtyper som f.eks. stenrev, som er levested for en masse forskellige dyre- og plantearter. Stenrev og muslingebanker skal senest være genoprettet i 2025. Samtidig skal vi udarbejde en statusopgørelse på det marine økosystem og identificere, hvordan vi kan få tabte arter tilbage. Vi skal også finde ud af, hvor der skal laves forsøg med genudsættelse af oprindelige hjemmehørende nøglearter (rewilding) - som fx små hajer og rokker - hvor disse arter kan medvirke til at genoprette havområder og genskabe den naturlige dynamik.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil frem mod 2025 afsætte en pulje på **150 mio. kr. til naturgenopretnings- og rewilding-projekter i havet**. Enhedslisten foreslår, at der som supplement hertil søges EU Life midler til naturgenopretningsprojekter på havet.

Landbrugspakken skal rulles tilbage

I dag udledes omkring 60.000 tons kvælstof til vores havmiljø, som strømmer ud i vores fjorde og havområder. Nye tal for udledning af kvælstof viser, at landbrugspakken ikke går i et grønt plus for miljøet som lovet. Tværtimod.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten mener, at Regeringens landbrugspakke skal rulles tilbage. Udledningen af kvælstof og fosfor skal i stedet reguleres, så vi med sikkerhed når ned på en årlig kvælstofudledning på 42.000 tons kvælstof senest i 2027. Det er nemlig den grænse, som forskerne anbefaler for at vores havmiljø kan komme i god økologisk tilstand.

Omgående stop for overfiskeri

Danmark ligger på en 3. eller 4. plads i EU når det kommer til overfiskeri af fiskebestandene i de Nordøstatlantiske farvande og i Østersøen. Flere fiskebestande er derfor i dårlig tilstand eller helt på randen af kollaps. Årsagen er blandt andet, at der uddeles kvoter ud over det videnskabeligt anbefalede niveau. Det hænger på ingen måde sammen med vores internationale forpligtigelser om, at alle europæiske fiskebestande skal fiskes bæredygtigt inden 2020.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil indføre et **omgående stop for overfiskeri** ved at inddrage kvoter, der ligger over det videnskabeligt anbefalede niveau. Der skal derudover indføres en styrket kontrol af dansk erhvervsfiskeri f.eks. med brug af elektronisk monitorering (REM) på alle erhvervsfiskefartøjer. Dermed kan den samlede fangst for de fiskearter, der overfiskes, bringes ned på et bæredygtigt niveau. Er der fiskere, der kommer i særlig økonomisk klemme, kan de kompenseres inden for de eksisterende støtteordninger i den Europæiske Hav og Fiskerifond.

Forbud mod havbrug

Havbrug i danske farvande er en dybt forældet produktionsform, der udleder næringsstoffer i store mængder direkte ud i havet til stor skade for havmiljø og havnaturen.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil indføre **forbud mod etablering af nye havbrug. Og vi vil også forbyde eksisterende havbrug fra 2020.** Enhedslisten vil afsætte en pulje på 25 mio. kr., der kan bruges til en mindre engangskompenstation til eksisterende havbrugsejere.

Mindre plast i havet

Plast i havet udgør et kraftigt stigende problem. En del plast i havet stammer fra tabte fiskeredskaber af plast og fra de såkaldte 'dollyropes', som er plastiktråde der bruges til at beskytte bundtrawl-net mod slid, men som ender i havet i stort omfang og som udgør stor skade på det marine dyreliv. Plast i havet er i dag ikke reguleret hensigtsmæssigt og de nuværende indsatser for at reducere plast i havet er langt fra tilstrækkeligt til at løse problemet.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil senest i 2020 indføre en pantordning for fiskeredskaber af plast, så færre redskaber ender som de såkaldte spøgelsesnet. Enhedslisten vil samtidig indføre krav om effektiv mærkning af alle typer fiskeredskaber af plast. Det vil samlet set betyde, at mindre plast fra fiskeredskaber vil ende i havet. Enhedslisten afsætter 10 mio. kr. til at iværksætte pantordning og krav om mærkning af fiskeredskaber.

→ Enhedslisten ønsker derudover et forbud mod brug af de såkaldte dollyropes¹⁹

→ Senest i 2020 skal der udarbejdes en konkret handlingsplan for generel begrænsning af tilførsel af plast i havene - og en handlingsplan for oprydning af plast, der ender på de danske kyster og i havet. Enhedslisten vil afsætte 100 mio. kr. til indsatserne i handlingsplanen.

En planlov for havet med udgangspunkt i havnaturen

Der skal ske en langt bedre planlægning af vores havområder end i dag. Det skal ske med afsæt i de marine økosystemers bærekapacitet. Det er nødvendigt, hvis vi skal skabe forudsætninger for at vores havnatur kan genoprettes og trives - samtidig med, at maritime sektorer kan udvikle sig i en mere bæredygtig retning.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten mener, at der skal laves en planlov for havet, som gør det tydeligt, hvor der skal være naturzoner med urørt hav. Det skal også være klart, hvor havets ressourcer kan udnyttes bæredygtigt, så maritime aktiviteter ikke hindrer en god tilstand for livet i havet. Kun gennem en tydelig planlov for havet kan vi sikre havnaturen og den bæredygtige udnyttelse af havet fremadrettet.

Havnaturen skal ind i befolkningens hjerter

Havets natur er for de fleste danskere kun tilgængelig fra strandkanten, og det fantastiske liv under havoverfladen er ukendt for mange. Havets dårlige tilstand kalder desperat på mere opmærksomhed - både fra politisk hold og fra befolkningen generelt. Man passer først for alvor på det, man kender til og holder af.

Det vil Enhedslisten:

→ Kendskabet til livet under havoverfladen skal styrkes via en større national formidlingsindsats om vores trængte, men fascinerende danske havnatur. Vi afsætter derfor 15 mio.kr til formidling.

¹⁹ Læs mere her omkring problemstillingen omkring dolly ropes: <http://www.dollyropefree.com/>

6. SLIP VANDLØBENE FRI

Beskyttelse af vores mindre vandløb er helt essentiel. De mindre vandløb er blandt andet helt centrale som gyde- og vækstområder for fisk. Fiskenes fødestuer og børnehaver er de også blevet kaldt. Med andre ord er der al mulig grund til at passe på vores vandløb. De seneste år er vandløbene kommet under pres og mange tusind kilometer vandløb er taget ud af vandplanerne, som led i at håndtere 'de forhadte vandløb'. Når vandløb tages ud af vandområdeplanerne, vil rigtig mange af de små vandløb være prisgivet til kun at tjene til afvanding af landbrugsarealer.

Vandløbene er blevet lagt for had af mange politikere. I Enhedslisten anerkender vi vandløbenes store rolle som fiskenes fødestuer og børnehaver og at de er en afgørende forudsætning for at genskab de vilde fiskebestande. Vi mener ikke, at vandløb skal omdannes til afvandingskanaler for landbruget. Vi skal give plads til vandløbene og have deres enge og ådale tilbage, blandt andet ved at udtage vandløbsnære landbrugsarealer til natur (se forslag 2 om naturzoner). Vandløbene skal i langt højere grad sættes fri ved at skabe fri passage fra kilde til hav, herunder ved de store vandkraftværker og vandløbene skal genoprettes, hvor der er behov for det.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil gennem ændring af lovgivningen sikre, at reguleringen af vores vandløb primært sker med udgangspunkt i beskyttelse af vores vandløb. Værdifulde vandløb skal ikke kunne tages ud af beskyttelse udelukkende af hensyn til landbruget.

→ **Enhedslisten vil afsætte nye 200 mio. kr. til at sætte vandløb fri** gennem genetablering af vandløbenes naturlige forløb og deres enge og ådale frem mod 2025.

→ **Enhedslisten vil øremærke en pulje på 300 mio. kr. på til at skabe fri passage for vandløb** ved de største vandløbsspærringer frem mod 2025.

7. FREMTIDENS LANDMÆND GIVER PLADS TIL NATUREN

Det står ufattelig skidt til med naturen i det åbne land. De seneste 40 år er der forsvundet ca. 3 millioner fugle af de arter, som er særligt knyttet til agerlandet, fx viber, gulspurve, landsvaler og lærker. Det svarer til en halvering i antallet af fugle. Sommerfugle, bier og andre insekter, der er knyttet til det åbne land, er også i massiv tilbagegang. Naturen har trange kår i agerlandet, og den altoverskyggende grund til dette er, at landbruget gradvist har øget sit areal og efterladt mindre og mindre plads til naturarealer med lysåben natur.

Enhedslisten ønsker at udpege naturzoner (se tiltag 2 ovenfor), hvor naturen har første ret. Ad den vej kan vi give naturen mere plads – også i det åbne land. Men landmanden spiller en vigtig rolle, hvis det skal blive til virkelighed.

Vi skal udnytte landmandens store viden om den enkelte bedrift og i højere grad lade landmanden blive en aktiv medspiller, så den enkelte bedrift kan udvikle sig henimod et landbrug, der bidrager mere positivt til naturen. Landmanden skal være medspiller, når landbrugsjord skal gives tilbage til naturen, og der skal være et styringsredskab, så der er et incitament til at udtage landbrugsjord i de områder, der er udpeget til naturzone.

For at realisere målet om 25% naturzone i Danmark, mener Enhedslisten, at der skal stilles krav til landmændene om at udlægge arealer til natur. Samtidig skal der skabes et økonomisk incitament i landbrugsstøtten til at sikre dette, og at det i videst muligt omfang sker i de områder, der er udpeget til naturzone.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten mener, at der skal udvikles en model, hvor der stilles krav om, at der skal være et vist minimum af natur på de bedrifter, der modtager EU-midler.** Modellen kunne være, at adgang til systemet med EU-midler gøres betinget af, at ansøgerne gennemfører en kortlægning af naturen på deres bedrift, og at de kan dokumentere, at en vis procentdel af bedriftens areal udtages til natur. Eller at man allerede har en vis procentdel eksisterende natur på bedriften. Hvis landmanden har eller udlægger arealer til natur ud over det, der opfylder minimumskravet, honoreres det med stigende tilskud. Og hvis områder, der tages ud, ligger i udpegede naturzoner, honoreres dette også højere. Vi skal samtidig langtidssikre de udtagne naturområder. Det kan vi gøre ved at lade områdernes prioritet afspejle sig i satsen for støtten. Jo længere tid, arealerne har været taget ud til natur, jo større prioritet skal de gives – og jo højere sættes støttesatsen.

På længere sigt skal udlagt natur så vidt muligt gives permanent status som natur

Enhedslisten foreslår, at naturkravene til landbruget administreres ved, at landbruget udarbejder **en årlig 'naturselvangivelse'**, hvor nye naturtiltag på bedriften opgøres. Myndighederne kan herefter kontrollere om de indmeldte naturtiltag er til stede, når de er på fysisk kontrolbesøg. Landbruget finansierer selv kortlægningen af natur på bedriften.

→ Enhedslisten mener generelt, at EU's direkte landbrugsstøtte skal afvikles. Men indtil dette er sket, skal midlerne i langt højere grad gå til naturtiltag på landbrugsbedrifterne, herunder til udtagning af landbrugsjord til natur. Se mere, om hvordan midlerne kan omprioriteres, i finansieringsafsnittet. Her beskriver vi, hvordan vi konkret vil gøre dette frem mod 2030.

'Den lille natur' mellem markerne og på dyrkningsfladen er også under pres. EU's landbrugsstøtteordninger har næret en udvikling hvor markerne bliver stadig større, der bliver fortsat færre småbiotoper i tilknytning til markerne, færre markskel og der foregår en massiv dræning af markerne. Dertil kommer, at den intense brug af sprøjtegifte formentlig også har en væsentlig andel i tilbagegangen i antallet af insekter og dermed heller ikke antallet af fugle og andre dyr.

Selvom det har størst effekt at udtage større områder landbrugsjord til natur, kan det også have en positiv (om end mindre) effekt for naturen, at landmanden friholder arealer til mindre områder med natur i umiddelbar nærhed af dyrkningsarealet og på dyrkningsarealet. Det kan indebære, at man bevarer de arealer på bedriften hvor naturen har fået fred i mange år og sikrer så gode vilkår som muligt for arterne på de steder, hvor jorden ikke dyrkes (som fx vandhuller, stendiger og gamle levende hegn). På de dyrkede områder er omlægning til økologisk landbrug, med ophør af sprøjtegifte og mindsket gødskning, selvskevet. Derudover kan naturtiltag på dyrkningsarealet fx være, at etablere mindre marker, have områder med tørre, våde og næringsfattige arealer og have mere variation i plantedækket på de dyrkede flader - eller etablere vibelavninger, lærkepletter og insektvolde.

→ **Enhedslisten vil frem mod 2030 disponere i alt 100 mio. kr. fra EU's landbrugsstøttemidler til betaling for naturtiltag på landbrugsarealer, som kan søges til etablering af insektvolde, stendiger og andre naturfremmende tiltag.** Tiltagene skal følge en liste over forskningsbaserede anbefalinger for naturtiltag, såfremt der skal opnås betaling hertil.

→ **Enhedslisten vil forbyde brug af sprøjtegifte.** Alle sprøjtegifte udfases i løbet af fem år. Sprøjtegiften Roundup udfases inden for en to-årig periode og neonikotinoider inden for et år.

8. KYSTERNES FRIE NATUR SKAL SIKRES

De danske kyster er helt unikke. Der er ikke mange steder i Europa, hvor man har kilometervis af ubebyggede kyster, og hvor naturen får lov at råde. Men klimaforandringerne ændrer forholdene ved vores kyster. Det giver problemer, som mange steder mødes med nye kystbeskyttelsesindsatser. Disse indsatser kan forstyrre og skade den naturlige kystdynamik, så havet fx ikke længere kan gnave af kysten og lægge nyt land til andre steder. Der er i dag ingen national prioritering af, hvor det giver mening at kystsikre. Hård kystsikring kan medføre store ændringer i kystlandskabet andre steder langs kysten. Enhedslisten foreslog i Folketinget i 2016²⁰ at oprette et nationalt kystråd - og det overordnet prioritering af kysterne ud fra objektive kriterier. Kriterierne skal udvikles af rådet, som i samarbejde med kommunerne skal prioritere og koordinere lokale kystbeskyttelsesindsatser. Desuden skal Kystrådet kunne frikøbe arealer med høj naturværdi, der trues af hyppigere oversvømmelse, og omdanne disse til natur. I tilknytning til Kystrådet etableres en national kystfond, som Kystrådet kan bruge til medfinansiering af tiltag og til at frikøbe kystarealer, der gives tilbage til naturen.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten vil nedsætte et nationalt kystråd, der skal prioritere kystbeskyttelsesindsatserne i Danmark.**

→ **Enhedslisten vil afsætte 400 mio. kr. til en kystfond, som kommunerne kan søge til at gennemføre opkøb af arealer, der trues af oversvømmelse, og omdanne disse til natur.**

²⁰ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20161/beslutningsforslag/b44/20161_b44_som_fremset.pdf

9. NATUROPLEVELSER TIL ALLE

Allemandsret i den danske natur

De seneste år er statsskovene åbnet for teltning og etablering af shelters. Erfaringerne er gode. Men statsskovene udgør kun 18 % af vores samlede skovareal, og i de fleste private skove er det ikke lovligt at lade sine børn tumle i skovbunden, plukke anemoner eller gå en måneskinstur med sin kæreste. De offentlige skove er desuden geografisk skævt fordelt i landet. Fx er der meget lidt offentlig skov på Fyn, Vestsjælland, Sydsjælland og Lolland-Falster. Undersøgelser viser en klar sammenhæng mellem antallet af naturbesøg og afstanden fra bopæl til natur.

I private skove må man som udgangspunkt kun opholde sig på skovstierne mellem klokken 6 og solnedgang. Skal flere have glæde af naturen, må flere naturområder gøres tilgængelige. Enhedslisten mener derfor (som foreslået i 2017²¹), at vi skal indføre allemandsret i Danmark.

Det vil Enhedslisten:

→ ***Enhedslisten mener, at vi bør indføre en dansk version af allemandsretten, som vi kender i forskellig udformning fra de andre nordiske lande. I Danmark skal det være tilladt at færdes mere frit, og ordningen omkring fri teltning skal også indføres i private skove. Selvfølgelig under hensyntagen til fugle- og dyreliv og med mulighed for at begrænsning i sårbare områder.***

²¹ <https://www.information.dk/indland/2017/09/enhedslisten-indfoere-dansk-version-allemandsretten>

Slip børn og unge fri i naturen

Danske børn opholder sig betydeligt mindre i naturen, end deres forældre gjorde²². Man skal holde af naturen for at kunne passe på naturen. Og for at holde af naturen må man også vide, at den findes - og man må have mærket glæden ved den. Kærligheden til naturen grundlægges i barndommen og derfor er det så uhyre vigtigt, at børn har mulighed blive sluppet fri i naturen - der ligger en kæmpe oplevelsesrigdom derude.

I dag er der desværre mange benspænd i forhold til at lade børn komme ud i naturen: afstanden til natur kan være lang, lange skoledage samt computere og tablets, der trækker. Og særligt slemt står det til for udsatte børn, der kommer allermindst ud i naturen²³. Alt dette betyder, at der i dag skal ske noget ekstra for at sikre, at alle børn får naturoplevelser. Ikke mindst når vi ved, at børn og unges ophold i naturen er gavnligt for både deres mentale og fysiske helbred. Det understreger vigtigheden af, at gøre naturen til en fast bestanddel af børn og unges liv. Der er mange måder at få børn og unge mere ud i naturen, og en af de mest engagerende måder er formidling drevet af ildsjæle, der har naturen på hjerte.

Det vil Enhedslisten:

→ Enhedslisten vil frem mod 2030 afsætte 200 mio. kr. til 'Naturens Ildsjælepulje til børn og unge', der kan søges af skoler, foreninger og andre ildsjæle. Pengene skal gå til projekter, der vil gøre noget særligt for at give børn og unge naturoplevelser eller få dem til at være aktive i naturbeskyttelsestiltag på kommunernes og statens naturområder. Puljen uddeles med fortrinsret for børn og unge i socialt udsatte områder.

²² https://centerforboernognatur.dk/dokumenter/Fakta_om_b_rns_anvendelse_af_naturen_til_web.pdf

²³ <http://springsters.dk/nyheder/natur-og-udsatte-børn/>

10. GØR BYLIVET OG GRØFTEKANTERNE VILDERE

Det er i byerne, at langt hovedparten af danskerne opholder sig til daglig. Byerne udgør en fjerdedel af det danske landareal, der ikke opdyrkes. Derfor er der selvfølgelig potentiale i at få langt mere natur ind i vores byer. I dag bliver biodiversitet kun i meget begrænset omfang tænkt ind ved etablering og drift af parker og rekreative, grønne områder og græsplæner. Fliser og asfalt dominerer alt for ofte byrummet. Vi skal gentænke naturen i byerne. Den vilde natur skal ind i parkerne, på torvene og pladserne og på havnearealerne. Vi skal gøre byerne grønnere og vildere. Og det behøver ikke at være dyrt. Det kræver, at vi lader græsset gro, lader kvaset og de døde træer blive liggende, hvor det kan lade sig gøre. Hvor den vilde natur slet ikke findes, skal vi hjælpe den på vej. Til glæde for sjældne svampe, sommerfuglearter og vilde bier – og til stor glæde for borgerne. Når der skal anlægges nye byrum, skal det også ske med fokus på at give plads til den vilde natur. De vilde naturrum i byerne har stor betydning for vores livskvalitet og sundhed. De skaber genvej til større naturforståelse hos borgerne og fremmer generelt lysten til at beskytte vores natur.

Det vil Enhedslisten:

→ **Enhedslisten vil afsætte 250 mio. kr. som kommunerne kan søge til etablering af nye vilde naturrum i byerne via en 'Natur til folket'-pulje.**

Rigtig mange af vores vejrabatter og grøftekanter rundbarberes alt for ofte med rotorklippere, og det afklippede materiale efterlades som en kvælende dyne for de vilde blomster. Vejrabatterne og grøftekanterne er i mange områder de eneste tilbageblevne vilde naturstriber af en vis udstrækning, og de bør derfor plejes med omtanke. I Aarhus Kommune og i flere andre kommuner har man valgt at forvandle kilometervis af grøftekanter til blomstrende oaser. Her konkurrerer knopurt, krageklo, kongepen, kællingetand og kløver nu med røllike og ranunkel om pladsen.

Enhedslisten mener, at alle kommuner bør følge eksemplerne fra f.eks. Aarhus, hvor man har brudt med årtiers vanetænkning med hensyn til plejen af grøftekanterne. De kommunale og statslige vej- og grøftekanter er vores fælles eje, og de kan, ved den rette pleje, blive en vigtig spiller i kampen for at øge variationen og mangfoldigheden i naturen. Selvfølgelig skal vejkanterne slås der, hvor vejmyndighederne vurderer, at det er nødvendigt af hensyn til trafikikkerheden. Men samtidig kan en fornuftig slåningspraksis være altafgørende for, om vejkanterne fremmer eller hæmmer biodiversiteten.

Danmarks samlede haveareal er ganske stort. En indsats for naturen i den enkelte have synes måske ikke af meget, men hvis vi er mange nok der giver haven lov til at vokse sig vild med vilje og laver kvashegn, bi-

venlige planter, laver en blomstereng i stedet for en almindelig artsfattig græsplæne osv., vil det efterhånden få betydning for vores natur. Det er derudover oplagt at stoppe salget af sprøjtegifte til private haveejere, således at vi kan beskytte naturen (og grundvandet nedenunder) bedre i de over 1 million haver, vi har i Danmark.

Det vil Enhedslisten:

- **Enhedslisten vil afsætte 245 mio. kr. til etablering af vilde vej- og grøftekanter via en 'Natur til folket'-pulje.** Det koster nemlig lidt mere i anlægsfasen, når der skal laves vild natur, men over tid er det, samlet set, ikke en merudgift.
- **Enhedslisten vil stoppe salget af sprøjtegifte til private haveejere.**
- **Enhedslisten vil afsætte 5 mio. kr. til en formidlingsindsats om naturtiltag man selv kan tage i sin egen have, haven i boligforeningen eller i kolonihaven.**

ØKONOMIEN

Udgifter

Nedenfor ses en oversigt over de udgifter, der er forbundet med de enkelte tiltag i Enhedslistens naturplan - og de samlede udgifter for hele planen.

Forslag i Enhedslistens 10-punktsplan	Udgifter i 2020-2024 (mio. kr.)	Udgifter i 2025-2029 (mio. kr.)	Udgifter samlet (mio. kr.)
Overordnet plan for mere og vildere natur i Danmark	0	0	0
1. Biodiversitetskrisen og klimakrisens har fælles løsninger			
- Biodiversitetsråd	15	15	30
- Tværfagligt samarbejde mellem Klimaråd og Biodiversitetsråd	10	10	20
2. Naturzoner	12.000	12.000	24.000
3. Naturnationalparker			
- Etablering af 35 naturnationalparker	600		600
	250	250	500
4. Urørt skov			
- Udlægning af 80.000 hektar statslig skov til urørt skov	80	80	160
- Udlægning af 20.000 hektar kommunal skov til urørt skov	15	15	30
- Udlægning af 61.000 hektar privat skov til urørt skov	1.110	1.110	2.220
- Støtteordning til omlægning til FSC-mærket skov	150	150	300
5. Nødhjælpsplan til havet			
- 10% af havområder udlægges til urørt hav + skånsomt fiskeri skal være mainstream – bundtrawl skal begrænses til udvalgte zoner	125	125	250
- Forskningsmidler ifm. urørte havområder	25	25	50
- Genoprettelsesplan for alle havnaturtyperne	150	-	150
- Omgående stop for overfiskeri	-	-	-

ENHEDSLISTENS PLAN FOR GENOPRETNING AF NATUREN I DANMARK

- Forbud mod havbrug	25	-	25
- Mindre plast i havet	60	50	110
- En planlov for havet	-	-	-
- Havnaturen i befolkningshjerter (formidlingsindsats)	15	-	15
6. Slip vandløbene fri	300	200	500
7. Fremtidens landmænd giver plads naturen	50	50	100
8. Kysternes frie natur skal sikres	200	200	400
9. Naturoplevelser for alle	100	100	200
10. Gør bylivet og grøftekanterne vildere	250	250	500
Udgifter i alt (mio. kr.)	15.530	14.630	30.160

Finansiering

De samlede udgifter til Enhedslistens naturudspil beløber sig i perioden 2020-2024 til 3,1 mia. kr. årligt i gennemsnit, mens de i perioden 2025-2029 er på 2,9 mia. kr. årligt i gennemsnit.

Enhedslistens finansiering af udspillet ses nedenfor i tabel 1

Finansiering af naturplan (mio. kr.)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	I alt
Finansiering af naturzoner fra klimaplanen	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	11.000
Ecoschemes	-	1.600	1.600	1.500	1.500	1.500	1.400	1.400	1.400	1.300	13.200
Midler fra EHFF- Den Europæiske hav- og fiskerifond	-	60	60	60	60	60	60	60	60	60	540
Forhøjelse af afgiften på plastikposer med 1 kr.	155	155	155	155	155	155	155	155	155	155	1.550
Delvis finansiering af Naturzoner og jordbrugerfond fra 100-dagesplanen	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	1.500
Fjernelse af aktiesparekonto	100	150	190	190	190	190	190	190	190	190	1.770
Stramning af reglerne for firmabilbeskatning.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1.000
I alt	1.605	3.315	3.355	3.255	3.255	3.255	3.155	3.155	3.155	3.055	30.560
Difference indtægt udgift	-1501	209	249	149	149	329	229	229	229	129	400

I 2020 vil der være en underfinansiering, men i perioden 2021-2029 vil der være en overfinansiering. Samlet set vil der være en overfinansiering på 0,4 mia.kr

Finansieringskilder:

Finansiering fra klimaplanen: Enhedslisten har allerede finansieret en del af udgifterne til udtagning af landbrugsjord i Enhedslistens klimaplan²⁴. Det drejer sig om klimaplanens initiativer om "Udtagning af 108.000 hektar organogene jorde til græs/natur", der vurderes at koste 600 mio. kr. årligt, samt "Udtagning af 200.000 hektar landbrugsjord til natur", der vurderes at koste 500 mio. kr. årligt. Disse finansieres i klimaplanen ved blandt andet at genindføre skat på arbejdsgiverbetalt telefon, som ellers vil være skattefrit i 2020, fjernelse af aktiesparekonto, fjernelse af investorfradrag og målretning af landdistriktsmidler. Samlet er der en finansiering fra Enhedslistens klimaplan til udtagning af jorde på 1,1 mia. kr. om året. Disse midler indgår i den samlede finansiering af Enhedslistens naturplan, da de arealer der tænkes udtaget i klimaplanen, indgår i udpegningen af naturzoner i Enhedslistens naturplan. Fordelingen af midlerne fra klimaplanen og midler fra Ecoschemes (se nedenfor), samt øvrige finansieringskilder mellem tiltagene i naturplanen, foretages med hensyntagen til eventuelle krav, der kan være knyttet til anvendelse af de forskellige midler.

Ecoschemes:

I den kommende reform af EU's landbrugsstøtte står det klart, at der vil blive indført såkaldte "ecoschemes" under den direkte landbrugsstøtte (søjle 1), som kan bruges til miljø-, klima- og naturtiltag på den enkelte landbrugsbedrift. Der er endnu ikke truffet beslutning i EU om, hvor stor en andel af midlerne i den direkte landbrugsstøtte, der skal gå

²⁴ <https://enhedslisten.dk/wp-content/uploads/2019/02/Finansiering-af-Enhedslistens-klimaplan.pdf>

til ecoschemes. Det er muligt, at forhandlingerne i EU lander således, at det vil være op til det enkelte medlemsland at bestemme, hvor stor en andel af den direkte landbrugsstøtte, der skal gå til ecoschemes²⁵. Alternativt vil der blive fastsat en fast minimumsprocentsats som medlemslandene skal allokere til ecoschemes, men der er ikke lagt op til at sætte et loft for, hvor stor en andel de enkelte medlemslande må bruge til ecoschemes. Danmark vil i den situation altså godt kunne gå foran og sætte procentsatsen for ecoschemes højere end minimumsprocentsatsen. Brugen af midler fra ecoschemes i finansieringen i Enhedslistens udspil baserer sig altså på det råderum, som medlemslandene får til at tildele midler til Ecoschemes.

Enhedslisten foreslår, at Danmark som minimum skal afsætte 30% af den direkte landbrugsstøtte i søjle 1 til ecoschemes, der skal bruges til natur- og klimatiltag²⁶. Skulle forhandlingerne af EU's landbrugsstøtte - mod forventning - ikke indeholde dette råderum for medlemsstaterne, til selv at fastsætte et højere niveau for ecoschemes, må tiltagene i vores naturplan tilpasses herefter - eller tiltagene vil skulle indføres over nogle flere år.

I naturplanen antager vi, at den samlede landbrugsstøtte er 6 mia. kr. årligt og fraregner man 700 mio. kr. årligt, som Enhedslisten vil flekse til søjle 2 og tildeler 30% af de resterende midler til ecoschemes, vil Danmark fra 2021 kunne bruge ca. 1,6 mia. kr. om året på fx naturtiltag på landbrugsbedrifterne. Det er dog sådan, at landbrugsstøtten historisk er blevet ca. 2 pct. mindre hvert år. Derfor har vi løbende nedskrevet beløbet for perioden.

Midler fra EHFF - Den Europæiske hav- og fiskerifond: Den Europæiske hav- og fiskerifond uddeler ca. 325 mio. kr. årligt til forskellige indsatser, til at fremme økonomisk og bæredygtig udvikling i fiskeriet. Enhedslisten mener dog ikke, at det er alle midler, der anvendes lige hensigtsmæssigt - fx gives der støtte til havbrug og støtte til at forbedre trawlfiskeriet. Enhedslisten mener, at ca. 60 mio. kr. årlig i EHFF i stedet kan anvendes til at understøtte omstillingen til skånsomt fiskeri ved en omprioritering af midlerne. Midlerne til

²⁵ Der er ikke i Kommissionens forslag til artikel 28 om ecoschemes eller i artikel 86 om de finansielle tildelinger fastsat procentandel for medlemsstatens allokering til ecoschemes. I Kommissionens forslag er der således lagt op til, at det er medlemsstatens afgørelse, hvordan disse muligheder anvendes <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A393%3AFIN>.

²⁶ Derudover mener Enhedslisten, at der skal afsættes en tilstrækkelig høj procentsats til at sikre omstillingen af landbruget til økologi, hvilket dog ligger ud over rammerne for dette udspil og derfor ikke er nærmere kvantificeret her.

naturgenopretningsprojekter tænkes suppleret med medfinansiering fra LIFE-støtteordningen fra EU.

Forhøjelse af afgifter på plastikposer: Enhedslisten vil øge afgiften på plastikposer med 1 kr. pr. pose. Dette vil give en indtægt til statskassen på 155 mio. kr. efter tilbageløb og adfærd²⁷. Såfremt der indføres forbud mod plastikposer skal denne finansieringskilde erstattes af anden finansiering.

Delvis finansiering af naturzoner og jordbrugerfond fra 100-dagesplanen: I Enhedslistens 100-dagesplan er der finansieret for 100 mio. kr. til initiativer rettet mod oprettelse af naturzoner. Derudover er der lagt 100 mio. kr. i en jordbrugerfond, der skal opkøbe konkursramte landbrug og indskrive økologisk omlægning i aftalerne med nye forpagtere. Ca. halvdelen af de 100 mio. kr. skal anvendes til at omlægge landbrugsjord til naturområder. Samlet set er der altså allerede finansieret for 150 mio. kr. naturzoner i 100-dagesplanen, hvor finansieringskilden er, at genindføre de gamle satser for NOx-afgiften²⁸.

Fjernelse af aktiesparekontoen: Enhedslisten vil fjerne aktiesparekontoen, som er et initiativ fra den borgerlige regerings erhvervs- og vækstpakke. Enhedslisten anvender 100 mio. kr., som kommer ved fjernelse af aktiesparekontoen, til finansiering af klimaplanen²⁹. Men grundet den indfasning, der er af aktiesparekontoen, hvor statens udgift stiger over de næste par år, vurderer Erhvervsministeriet, at man allerede i 2020 vil få et merprovenu på 200 mio. kr. ved at fjerne ordningen. Dermed er der yderligere 100 mio. kr. som anvendes til at finansiere naturudspillet. Merprovenuet vurderes gradvist at stige til 250 mio. kr. i 2021 og 290 mio. kr. i 2022 og frem. Fratrukket 100 mio. kr. årligt vil det betyde, at vi i 2021 har finansiering for 150 mio. kr. og i 2022 og frem for 190 mio. kr. Dette er efter tilbageløb, men før adfærd³⁰.

Stramning af reglerne for firmabilbeskatning: I dag foretages der ikke en ændring i beskatningsgrundlaget af værdien af fri bil, når registreringsgrundlaget ændres ved genberegning af et køretøjs værdi. Enhedslisten ønsker, at genberegningens resultat skal bestemme beskatningsværdien. Dette vurderes til at give et merprovenu på 100 mio. kr. efter tilbageløb og adfærd³¹.

²⁷ <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/sau/spm/357/svar/1499411/1914401.pdf>

²⁸ <https://enhedslisten.dk/saadan-finansieres-100-dage-med-enhedslisten>

²⁹ <https://enhedslisten.dk/wp-content/uploads/2019/02/Finansiering-af-Enhedslistens-klimaplan.pdf>

³⁰ <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/eru/spm/75/svar/1459614/1847129.pdf>

³¹ <https://www.ft.dk/samling/20181/almdel/sau/spm/386/svar/1573081/2043198.pdf>